

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 30

Sobota, 14. aprila 1934

Leto IX

Italijanska ofenziva v srednji Evropi

Italija se nahaja pravzaprav z ozirom na svojo srednjeevropsko politiko v škripcih, ker je naletela na velik odpor v Franciji in pri Mali antanti. Politični koncept ni uspel. Politična zveza z Italijo bi bila za Avstrijo neprimerna, ker bi nasprotovala interesom drugih velesil, ki v sedanjem položaju zagovarjajo nevtralnost Avstrije ter se tudi sama deklarira za ta koncept.

Druga stran pa je gospodarska, ki jo Italija želi uveljaviti. Italija si hoče osvojiti avstrijsko industrijo, predvsem Alpinsko montansko družbo, dalje nekaj večjih listov avstrijskih ter ustanoviti skupno italijansko-avstrijsko eksportno družbo.

Načrti Italije so, da zavouje Avstrijo gospodarsko, politično zavojevanje pa bo delo italijanskega kapitalizma, ki je jako spreten v svojih metodah.

Čim se Italiji posreči ta koncept, prihaja tudi mir v Evropi bolj in bolj v nevarnost, ker bo Italija vodila zaradi svoje preobljudenosti vedno odločnejšo imperialistično politiko.

Maliki se rušijo

»Slovenec« citira filozofa Schopenhauerja. Ta je rekel, da je na svetu največja sila beseda, in sicer je njen vpliv tem večji, čim manj pomeni, oziroma čim bolj je nejasna in čim manj jo množica razume.

Po tem citatu pa lomasti po »malikih« socializmu, kolektivizmu in komunizmu.

Za »Slovenca« so torej zahteve delavstva po socialni pravici, odpravi kapitalističnega izkoriščanja prazne besede ali fraze, ki padajo kot »maliki«.

Ost »Slovenčeve« pisave je obrnjena proti delavskim pravicam. Delavske zahteve niso in ne morejo nikdar biti fraze, ker slone na živem življenju človeške družbe in so moralno utemeljene.

Klerikalizem teh zahtev noče priznati, ker je njega princip, da mora nad delavcem in narodom absolutno vladati avtoriterna svobodna osebnost, ki odloča o vsem sama brez naroda. Ker je pa družba zgrajena na temeljih eksploatacije, je povsem naravno, da se klerikalizem druži z avtoriternim kapitalizmom, ki je po naravi proti zahtevam delovnega naroda.

V senci kapitalizma tudi tukaj zmagujejo — besede.

Več nam ni treba pripominjati k duhovitemu članku.

Pilatova taktika

Avstrijska duhovščina se vrača v politiko

Par tednov pred februarско revolucijo je avstrijski episkopat odredil, da se duhovščina umakne iz političnega življenja in opusti vse javne funkcije, da bi ji ne bilo treba nositi odgovornosti za položaj, ki ga je ona pomagala ustvariti. Sedaj, ko je reakcija uspela, pa zopet isti episkopat poziva svojo duhovščino, naj se vrne v politično življenje in zopet zavzame ostavljene postojanke. — Zelo prebrisano; kleriko-fašizem je preliv delavske kri, duhovščina pa kaže svoje čiste roke.

Reakcija bi si rada pomagala z „imitacijo“

Kakor je cerkev prevzela poganške praznike in spremenila njih smisel, tako hočeta kapitalizem in fašizem napraviti z delavskim praznikom

Zgodovinsko je ugotovljeno, da so razna verstva prevzela običaje in svečanosti od pradedov ter je prikrojila svojemu okusu in novim razmeram. To ve vsak otrok. Prav isto ravna v najnovejši dobi fašistično-reakcionarna gibanja po vseh državah, kjer so prišla do oblasti.

Verska gibanja imajo še danes velike slavnosti ali kakor pravijo, praznike, ki so nekaj pomenili sicer častenje bogov dobre letine, solnca itd. Danes so ti prazniki simbolični in veljajo duhovom, oziroma duhovnemu življenju. Prazniki se ne nanašajo več na dobro letino, na darove solnca. Dobili so nov pomen, ki odvaja ljudi od brige za kruh, za politične pravice ali kratko za praktično življenje.

Iz teh razlogov je samoobsebi umevno moralo delavstvo, ker je postajal zanj socialni položaj vedno slabši, pričeti misliti na svoj socialni položaj, to je na praktično življenje, ter si v Parizu 1889 izbralo poseben dan, praznik, na kateri povdarja družabne krivice in zagovarja svoje pravice.

Petinštirideset let je od takrat.

Prav te dni smo govorili z osemdesetletnim sodrugom. Rekel je: »Gibanje smo imeli, duša je bila v njem. Izvojevali smo ogromne pridobitve. Zakaj, prej je bil delavec suženj. Veliko zlo je kriza, ne le kapitalistična kriza, marveč zaradi nje tudi duhovna kriza. Ali delavstvo zopet vstane, ker zahteva to razvoj. Kriza pa razvoj samo pospešuje. Po trpljenju zmagaj, ker je volja delavstva v bistvu le nezlomljiva!«

Tako mislimo tudi mi. Vidimo sicer danes mnogokaj, kar bi nam skoraj usiljevalo resignacijo. Vseh naših gesel, zahtev, celo prvega majnika se je v besedah polastila reakcija. Kakor so to napravljala verstva z ajdovskimi prazniki, da pridobe ljudi zase, tako misli tudi reakcija s praznovanjem prvega maja odvrti delavstvo od njega načelne borbenosti. Delavstvo praznuje prvi maj z zahtevo in ciljem pravičnega življenja.

Tega reakcija noče. Avstrija bo praznovala prvi maj v znamenju nove ustave, ki oropa delavstvo vseh političnih in že do zdaj tudi socialnih in kulturnih pravic. Tako praznovanje prvega maja more biti le persiflacija delavskega praznika.

V Nemčiji praznuje kapitalistični fašizem prvi maj na ukaz in Hitler

in Göbels bosta ta dan govorila. To sta reprezentanta režima, ki je delavstvu začasno skratil vse pravice, dasi je nemško kakor avstrijsko delavstvo kulturno na enaki, če ne višji kulturni stopnji kakor buržuazija in peščica fevdalcev.

Tudi v Zedinjenih državah bodo praznovali prvi maj. V Ameriki vlada danes izrecno kapitalistični fašizem. Velik del kapitala se hoče rešiti, hoče reorganizirati, oziroma izvesti ukrepe, ki bi preprečili polom kapitalizma. Tam torej takozvana »demokracija« še ni odpravljena, vsaj ne formalno, zato so si Zedinjene države za proslavo prvega maja izbrale lepši naslov: Praznovanje za otroka. V bistvu pa tudi to ni nič drugega kakor poizkus, kako bi se zmanjšal vpliv delavskih političnih in socialnih zahtev.

Delavstvo mora razumeti današnji položaj in ga tudi razume. Prepričani smo, da bodo delavci kljub tem persiflažnim prireditvam reakcije prav dobro vedeli, kaj pomeni praznik dela prvi maj. Tudi letos se bo delavstvo zavedalo, kako eminentno važne so socialnopolitične zahteve njegove.

Reakcija ni ničesar dala, vzela je. In če reakcija ne da, če ne more dati ali če noče dati, potem pač ne ostane nič drugega, kakor da se delavstvo bori dalje za srečnejšo bodočnost človeštva. Ni drugega izhoda.

Delavstvo ni prav nič razočarano. Morala je priti reakcija, ker delavske vrste še niso dovolj krepke. Toda prav reakcija in vedno večja socialna kriza silita delavstvo k stritvi. Nikjer ni znaka, da bi reakcija hotela ali mogla izboljšati socialne razmere. Nikjer! Tudi nima takega namena.

praznovalo po političnih in socialnih razmerah enako iskreno, kakor v minulih desetletjih. Enako iskreno in z enakim čuvstvom in voljo.

Po razmerah! Ni praznik glavno. Glavno so zahteve:

svoboda, enakost in bratstvo.

Človek je človeka vreden, zato se opravičeno bori za revizijo sistema človeške družbe, v kateri bi mogel živeti človek enak človeku. To je najvišja zahteva, ki jo v načelu priznava že ves kulturni svet, razen pristašev »voditeljev«.

Prvi maj bodi kljub vsemu simbol naših zahtev.

Znižanje draginskih doklad omoženim uradnicam

Ministrski svet je te dni na svoji seji odobril naredbo o znižanju draginskih doklad omoženim uradnicam in samskim uradnikom in uradnicam.

Z uredbo so bile znižane, oziroma določene draginske doklade za omožene in samske uradnice, ki žive pri starših, dalje draginske doklade poročenih upokojenk ter nagrade poročenih in honoriranih nameščencev.

Razpravlja se tudi o predlogu, da se znižajo dohodki narodnih poslancev in senatorjev.

Rudarji pri podbanu

V torek, dne 10. t. m. se je zglasila rudarska deputacija s s. Pliberškom na čelu pri g. podbanu in ga je zaprosila podpore iz bednostnega fonda, v katerega plačujejo tudi rudarji. G. ban je obljubil, da bo nekaj storil, da bo prišlo nekaj živil v revirje. Kako se bo stvar razvijala naprej, bomo poročali.

Vprašanje razorožitve

Henderson na delu

Splošna mednarodna napetost takorekoč kategorično zahteva, da se ponovno ventilira vprašanje, če ne več, vsaj »razorožitvenega« kompromisa. Spričo napetih razmer in še vedno večanja mednarodnih komplikacij je nemogoče a priori misliti na temeljito rešitev razorožitvenega problema, pač pa je mogoče priti do posebnega dogovora, ki naj bi tvoril podlago za pomirjenje duhov in sukcesivno pristopanje k reševanju problema samega.

Predsednik razorožitvene konference s. Henderson se posvetuje z mednarodnimi politikami ter pripravlja, da bi se dne 23. maja sklicala seja razorožitvene komisije. Če pride do seje komisije, bo ta končno odločila, če imajo države resen namen rešiti ta problem ali ne.

Rusija namerava na tej seji predlagati sklenitev evropskega pakta, po katerem naj bi se države medsebojno obvezale k vzajemni pomoči in nenapadanju, ker šele na tej podlagi bi se dalo govoriti o nadaljnjih korakih.

Francija pa zahteva prej ko slej garancije varnosti, potem bo šele razpravljala o razorožitvi.

Vprašanje razorožitve je torej še povsem nerazčiščeno. Henderson si bo pridobil veliko zaslug za človeštvo, če se mu posreči vprašanje spraviti korak bližje k rešitvi.

Za demokracijo!

Čehoslovaški socialnodemokratski klub poslancev in senatorjev

Klub čehoslovaških socialnodemokratskih poslancev in senatorjev je imel dne 11. t. m. konferenco, na kateri je povdaruil nujnost pozitivne gospodarstva in kolonizacije. Nadalje je konstatiral klub, da koalicijske stranke vztrajajo na demokratski ustavi in posebej, da socialni demokrati ne bodo nikdar pristali na okrnitev demokratske ustavne podlage. Glavna naloga državne uprave so gospodarski in socialni problemi.

Dollfussa tišče v ozadje

Knez Starhemberg napreduje

Tekmec kanclerja Dollfussa knez Starhemberg si pridobiva vpliv v Avstriji. Starhemberg je pristaš fašistične diktature ter se bori proti kanclerjevemu načrtom. Sedaj pa nameravajo združiti domovinsko fronto in hajmver. Vrhovni voditelj skupne fronte pa postane knez Starhemberg. a skupna fronta bo dobila tudi ministra. Starhemberg se bo potem lahko igračkal s kanclerjem.

Volitev predsednika čehoslov. republike

Volitev predsednika čehoslovaške republike se bo vršila dne 24. maja na skupni seji parlamenta in senata. Resni kandidat je sedanji predsednik dr. T. G. Masařyk.

Kaj pišejo nemški nacionalni socialisti o papežu. Na papeževo velikonočno poslanico je odgovoril Rosenberg v »Völkischer Beobachter«, »da je papež coprnik, ki se vadi v izganjanju hudiča«.

Obnovitev srednjega veka?

Nezmisljenost korporativizma

Nobena revolucionarna ideja doslej še ni bila tako zmešana, kakor je fašizem z ozirom na preureditev človeške družbe. Nemški fašisti so prevzeli nekaj italijanskega fašizma in komplicirali ideologijo do skrajnosti, ki pa danes pomeni pravo zmedo pojmov. Glavna značilna misel fašizma je

Uvedba družabne harmonije med delavskim in vladajočim razredom,

dasi ta poseduje vse pomočke proizvodnje. Socializem je odločen nasprotnik fašizma prav zaradi tega, ker smatra, da harmonije med delom in kapitalom ne more biti, dokler obstoja privatnopravni red, to je, dokler pomočki za proizvodnjo ne preidejo iz posesti sedanjih njihovih lastnikov v skupno družabno lastnino.

Današnja družba se ne deli več po stanovih, ker se je stanovsko družabno življenje že preživelo z nastopom kapitalističnega proizvodjalnega sistema. Stanovski družabni red je bil primeren v fevdalni dobi, ki je bila pred današnjo. Nepričakovano pa se je v zadnjih desetletjih pojavila misel, ureditve družbe po stanovskih strokah. Te strokovne korporacije naj bi postale nosilec celotnega družabnega življenja. Že konservativni socialni reformatorji so v devetnajstem stoletju zagovarjali podobne ideje. V neki obliki so te ideje v mnogih državah tudi prišle do izraza v zakonodaji, in tudi pri nas v zakonu o obrti, kjer se govori o prisilnih organizacijah pridobitnikov.

Pristašev v živem delavskem gibanju za take ideje ni.

Takozvani sindikalisti, katerih gibanja v Evropi tudi nekaj pomenijo, v Franciji in Španiji, so tudi pristaši korporativnega sistema. Zametavajoč parlamentarizem in strankarsko-politično življenje kot sistem politične borbe, so pa končno le morali priti do istega zaključka. Tudi Anglija se je bavila nekoč s slično idejo. Hoteli so ustanoviti instanco, ki naj bi skrbelo za trajno harmonijo med delavskim razredom in onimi, ki so z njim v produkcijskem procesu povezani. Takrat je to stvar izredno propagiral Wittlejev odbor, v katerem so bili prvi meščanski socialni in gospodarski znanstveniki Anglije. Seveda konkretnih uspehov ni bilo, ker je kapitalistični razvoj v svojem divjem tempu zlasti po vojni prekril mnoge račune in načrte teh sentimentalnih reformatorjev. V zvezi s tem je vsekakor tudi treba povedati zgodovinsko dejstvo, da so še leta 1877. nemški socialnodemokratski poslanci v državnem zboru zahtevali ustanovitev delavskih zbornic, v katerih bi bili delavci in delodajalci v enakem številu zastopani po svojih zastopnikih. Vse te ideje so nastale zaradi težnje, da bi se socialna nasprotstva izravnala. Ni pa resnica, da bi bila demo-

kracija vse te ideje odklanjala, čeprav je že itak

jasno, da se na tak način razredna nasprotstva v družbi ne bodo nikdar odpravila.

Čim več so imeli socialisti kje političnega vpliva, tam je tudi v socialnopolitični zakonodaji več elementov teh idej. Najboljši primer v tem oziru je nemška republikanska državna ustava (weimarska), ki nalaga nemški zakonodaji dolžnost, da ustanovi korporativne organizacije in vrhovni državni gospodarski svet. Tudi pri nas je jako aktualno vprašanje ustanovitve državnega gospodarskega sveta. V Nemčiji so napravili s temi ustanovami pomembne izkušnje. Le prepogosto se je dogodilo, da ta gospodarski svet ni mogel zavzeti enotnega stališča, kaj šele staviti enotne predloge, ker so posamezne stroke imele vedno svoje drugačno mnenje. Nadalje se je izkazalo, da take ustanove sploh niso sposobne, da bi predlagale zakone, ker obstojajo med zastopniki posameznih strok vedno razlike, osnovane na materialističnih interesih.

Zastopnik skupine, strokovne korporacije, delavske ali delodajalske, prevzame v tej vlogi sklepe svoje stroke. Zato ne vidi ne na levo, ne na desno, nego samo interese svoje skupine, ki jo zastopa.

Kdo in kako pa naj zastopa interes cele družbe, celote?

Kako naj se v teh korporacijah ustvari večina, ki bi bila sposobna, da dela v interesu celote? To je zagoneška problema in na tem področju se vrši ono, kar mi pravimo, da je fašizem v največji meri vzel delavskemu razredu vse pravice, ker je ta sistem zagotovil delodajalskemu razredu večino v vsakem primeru in suvereno oblast nad urejanjem delovnih razmer. Buržuazija odobrava fašistični korporativni sistem, ter odpravlja demokracijo, ker le na ta način more danes z uspehom braniti svoje privilegije in interese. Demokracija ni več zanjo primerno orodje za ohranitev oblasti, ker tudi delavski razred pride s pomočjo demokracije do političnega vpliva in se z uspehom bori za razširjenje svojih socialnih pravic. To je pravi zmisel fašističnega korporativnega sistema, za katerega se bolj in bolj navdušujejo tudi pri nas gotove politične skupine, katerih ene vodijo fašisti, druge pa gotovi elementi, ki se časte s pridevkom umitarističnonacionalistične orientacije.

Vsekakor je za delavstvo važno, da ve, kaj se dela tajno

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Doma in po svetu

Pri velikem komunističnem procesu v Celju, ki je bil te dni zaključen, so bili Diehl, Schlander in Radek obsojeni vsak na tri leta peče, petnajst obtožencev je bilo obsojenih na 4 mesece do dveh let, štirji so pa bili oproščeni. Večina obtožencev je iz celjskega in slovenjgraškega okraja.

Usmrtitev Andreja Malija. Znani morilec Amalije Malijeve je bil obsojen na smrt na vešalih. Dne 11. t. m. je bila smrtna kazen izvržena v Novem mestu ker morilec ni bil pomiloščen. Brat Anton in Golmajerjeva pa morata obsedeti prisojeno kazen.

V Budimpešti so bile 9. t. m. velike demonstracije in kravali brezposelnih, ki so hoteli vdreti na magistrat, zahtevajoč dela. Morala jih je ukrotiti policija. Naslednji dan je državni upravnik Horthy sprejel v avdienco novega sovjetskega poslanca za Madžarsko, Petrovskega.

V treh dunajskih cerkvah so eksplozirali peklenski stroji in poškodovali zidovje. Drugih žrtev ni bilo. Kdo jih je položil, ne vedo.

Za 40 odstotkov je avstrijska vlada reducirala plače uslužbencev delavskih zbornic in pri ostalih socialnih ustanovah.

Hitlerjev prvomajski znak iz kovine bo kazal na eni strani nemškega orla s kljukastim križem, na drugi strani pa srp in kladivo, kakor ga imajo komunisti, samo ne navskriž, ampak drug poleg drugega. S to koncesijo želi najbrž Hitler bolj pritegniti nemške delavske mase. Pač slab dokaz idejne sile njegovega pokreta.

Nemški fevdalec podkancler grof Papan se je zopet oglašil v Rimu, toda papež ga ni hotel sprejeti v avdienco, ker pravijo v Nemčiji, da je katoličanstvo »plemensko nečisto« gibanje ter to gibanje preganjajo.

V Parizu in drugih francoskih mestih so poštni in telegrafski uslužbenici stopili v protestni štrajk radi napovedane redukcije plač. Na več krajih je prišlo do težkih spopadov med levičarji in desničarji.

Pekovski pomočniki za svoje pravice!

Pekovski pomočniki, organizirani v razredni strokovni organizaciji, so priredili prošlo nedeljo, dne 8. aprila manifestacijski shod, ki je vsestransko sijajno uspel. Prostoru društvena dvorana je bila nabito polna članstva, ki je dalo duška splošni nezadovoljnosti. Ogorčeni protestni referati govornikov in glasno pritrdjevanje številnih poslušalcev je jasen dokaz, da so socialne razmere pekovskih pomočnikov vsako kritiko.

Predsednik Jazbinšek je uvodoma obrazložil važen pomen zborovanja, tolmačil težko stanje živiliških delavcev in podal nato besedo sodr. Rakuši, kateri je v podrobnosti poročal o celotnem gibanju in o boju živilcev za njihova socialna prava. Zanimivo poročilo o kongresu »Saveza živežarskih radnika« v Zagrebu je članstvo z živahnim odobravanjem soglasno sprejelo na znanje. Jasno je, da organizirano razredno gibanje živilcev, ki šteje danes okroglo 3000 članov, ne more propasti, nasprotno doseglo je zad-

nji čas pomembne uspehe, kar dokazuje odprava nočnega dela v Savski banovini. — Ss. Schundtner in Klinar sta pozivala članstvo k vztrajnosti, da bo doseglo tudi delavstvo v Dravski banovini svoje pravice, toda le pod pogojem, da postane in ostane res razredno zavedno. Poslednji govornik s. Jelen je v svojem globoko zasnovanem stvarnem referatu obrazložil položaj delavskega gibanja v državi in drugod, povdaril je, da razredno zavedno delavstvo vsega sveta ne bo odnehalo terjati svojih človeških pravic, dokler ideja socializma ne zmaga nad veliko krivico, ki jo danes čuti ves svet v obliki ustvarjene gospodarske krize, ki pa jo je mogoče za vedno odpraviti.

Pevski zbor pekovskih pomočnikov je s proletarsko pesmijo zaključil uspešni shod, nakar se je članstvo razšlo z zavestjo, da se bo še trdnejše moralo okleniti svoje razredne organizacije.

Ljubljana

Podružnica »Svobode« v Ljubljani je imela dne 6. IV. redni letni občni zbor, ki je bil izredno dobro obiskan in mu je prisostvovalo nad 60 članov in članic, kar priča, da se je delovanje ljubljanske podružnice, ki pretekla leta ni bilo ravno na zavidi višini, lepo poživilo. Poleg predsednika in ostalih funkcionarjev je poročal za dramatični odsek s. Skuk in za novoustanovljeni pevski odsek s. Marinček. Pevskemu odseku se je z marljivim delom posrečilo zbrati že okrog 30 izvršujočih članov. Pri volitvah je bil izvoljen v glavnem stari odbor s predsednikom s. Moretjem in so bile nato določene smernice za bodoče delo, za redno delovanje dramatičnega odseka in za poglobitev izobraževalnega dela med člani zlasti potom predavanj.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev, r. z. z. o. z., bo imela letošnji občni zbor z običajnim dnevnim redom v nedeljo, dne 15. aprila ob 9. uri dopoldne v zadrugi delavnic na Glincah. Dolžnost vseh zadrugarjev je, da se občnega zbora točno udeležijo.

Opozorilo moškini od 18. do 50. leta starosti. Mestni vojaški urad v Ljubljani, Ambrožev trg št. 7-1., opozarja vse v Ljubljani bivaajoče moške v starosti od 18. do 50. leta starosti, da morajo biti prijavljeni pri vojaškem uradu, kar morajo dokazati s tozadevnim potrdilom. Vojaškemu uradu morajo javiti vsako spremembo stanovanja. Enako morajo lastniki konj in

vovz, motornih koles in navadnih koles vedno sproti javljati vsak nakup, prodajo ali zamenjavo teh predmetov, ker bi bili drugače kaznovani.

Podružnica »Prijatelja prirode« obvešča, da se bo vršil izlet na Katarino in Osojnik, ki se radi slabega vremena minulo nedeljo ni vršil, v nedeljo, dne 15. t. m. Odhod ob pol 7. uri zjutraj izpred kavarne »Evropa« na Gosposvetki cesti. Povratek zvečer ob pol 20. uri z vlakom iz Medvod. K številni udeležbi vabi odbor.

Planinska in izletniška zadruga »Prijatelj prirode«, r. z. z. o. z. v Ljubljani vabi na svoj 1. redni občni zbor, ki se bo vršil v petek, dne 27. aprila 1934 ob 20. uri v tainištvu »Svobode« v Delavski zbornici v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva. 2. Sklepanje o poročilu načelstva in nadzorstva in o računskem zaključku. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Slučajnosti. — Član, ki hoče staviti kak predlog, ga mora pismeno prijaviti načelstvu vsaj 8 dni pred občnim zborom. Za sklepčnost občnega zbora je potrebno, da je navzoča vsaj polovica članov. Če ob določeni uri ni toliko članov navzočih, se skliče pol ure kasneje drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsaki udeležbi. — Načelstvo.

Vlažaj prihranke v Splošno kreditno društvo Ljubljana, Aleksandrova c. 5, ker redno izplačuje vloge in odobrava posojila proti poroštvo.

Tone Maček:

61

Slučaj Kumberger

— Ko bi nas rešili vsaj polovice teh paznikov in biričev, ki jih moramo vzdrževati z našimi žulji. Delali bi tudi brez njih in bi vedeli, kako in kaj.

— Ko bi imeli med seboj vsaj nekoga, ki bi znal to gospodom razložiti. Gospod zna samo nemški, mi pa samo slovenski. Če bi pa prosili paznike za posredovanje, bi bilo pa že vnaprej vse izgubljeno.

Ko so tako tarnali in ugibali, se naenkrat oglašila za njimi visok, skoraj ženski glas z običajnim rudarskim pozdravom »Glück auf — Srečno bilo!« in med nje je stopil nov tovariš, ki ga nihče ni poznal. Njegova svetilka je gorela s čistim zelenim plamenčkom in od nje se ni prav nič kadilo. Rudarje je malo osupnil ta pojav neznanca, s čudno rdečo kapico na glavi, vendar so drug za drugim odzdravili: »Srečno!«

— Kaj ste tako pobiti? — je vprašal neznanec. Ali imate težko delo? Ali premalo zaslužite? Ali z vami grdo ravnaajo?

Rudarje je opogumil neznančev prijazen na-

stop in sočutne besede. Najstarejši med njimi je v imenu tovarišev spregovoril in opisal vso bedo rudarjev in krivico, ki se jim godi. Neznanca je poročilo vidno presenetilo in vznejevoljilo. Zaklical je: — Torej tako! Podzemeljska bogastva, ki so bila dana v koristno uporabo vsem ljudem, da bi si z njimi zboljšali in olajšali svoj obstanek, so vam postala prekletstvo? Polastila se jih je peščica izkoriščevalcev, ki se od njih redi in polni svoje malhe, vi pa, ki jih morate v potu svojega obraza s krvavimi žulji in v večni življenski nevarnosti spravljati na dan, pa ginete od gladi in vaši otroci rifejo po blatu goli in bosii?

— Kaj bi se naj po vašem mnenju storilo, da bi se vam pomagalo?

In rudar je odgovoril: — Sicer ne vemo, kdo ste in od kod ste, mislimo pa, da ste od samega cesarja, ki dosedaj gotovo ni vedel, kako se nam godi in kako nas naši ravnatelji in pazniki izžemajo, pa je poslal vas, svojega zaupnika, da to prouči in mu poroča, ker smo vedno slišali, da je cesar dober, samo njegovi svetovalci so za nič. Mislimo, da bi se dalo marsikaj izboljšati, če bi mogli mi rudarji sami priti do rudniškega gospoda in mu vse razložiti, brez posredovalcev. Ali križ je v tem, da on ne razume slovenski, mi pa ne znamo po nemški. Vi, gospod, bi pa gotovo znali z

njim govoriti, bodite naš zastopnik, mi vam zaupamo.

Neznanec je zmajal z glavo: — Nisem cesarjev zaupnik in bi tudi ne hotel biti. Če bi cesarju bilo kaj do vas, bi že sam prišel k vam. Tudi z rudniškim gospodom ne bom govoril sam, med štirimi očmi. Grem pa k njemu, če greste vi z menoj, ker le tedaj bo moja beseda kaj zalegla, če jo bo spremljala vaša strnjena moč in odločna volja.

— Kaj naj tedaj storimo?

— Kak dan je jutri?

— Prvi maj je.

— Dobro. Zapomnite si. Prvi maj naj bo Vaš dan. Naj ne gre jutri nihče na delo. Ob devetih zjutraj se zberite vsi pred vhodom v jamo. Vsi pravim, naj nihče ne manjka. Tudi Vaše žene in otroci. In počakajte name.

Še so ga hoteli vprašati to in ono, a neznanca že ni bilo nikjer. Rudarjem se je pa zazdelo, da so na novo oživeli. Objelo jih je novo upanje, postal si jih je nemir in nestrpnost. Začeli so ogledovati svoje žuljave dlani, začeli so verovati vase. Kako je že rekel neznanec? — Le tedaj bo moja beseda kaj zalegla, če jo bo spremljala vaša strnjena moč in odločna volja. — Da, združiti se moramo! (Dalje prihodnjič.)

Trbovlje

Večni županski kandidat postavljen v Delavskem domu pod kap. Dne 4. aprila se je vršilo v Delavskem domu veliko rudarsko zborovanje, na katerem je delegacija, ki jo je poslala Delavska zbornica v Beograd, poročala o izvršenih intervencijah za nabavo premoaga državnim železnicam. Na zborovanju je prisel tudi Miloš Rozin, ki vodi pri vsakih volitvah veliko besedo. Posebno je on kot posestnik restavracije »Pri zvezdi« veliko vedel povedati o delavskih zaupnikih in o Delavskem domu. Mi sicer vemo, da še tako velike in številne blamaže, ki jih je doživel, ne bodo v stanu, da ga spametujejo, zato beležimo samo kot kronisti to-le: V zborovalni dvorani je stal lepo po konci v sredi sedežih zborovalcev, češ, da boste vsi videli mojo korajžo, da sem si upal priti sem. Izgledal je kakor črna pika na rdečem morju. Ko ga je poročevalec pozval naj se odstrani, se je dvakrat zazibal kakor posekana vrba ob močnejšemu vetru korajžno srce mu je odpevedalo in Miloš Rozin je ob velesem razpoloženju zborovalcev zapustil dvorano. Zborovanje se je ob razpravljanju važnih rudarskih vprašanj vršilo veličastno naprej do uspešnega zaključka.

Zopet stanovanje za »narodne«. Ker Rudl izginja iz narodnih višin, so si trboveljski »narodni« poskrbeli naslednika v stanovanjskem vprašanju v osebi Toneta, ki ima menda od narodnih nalogo, da preskrbi brez znanja delavskih zaupnikov stanovanja svojim »narodnim« ljudem z najhujšim številom let pri rudniku, brez ozira na one, ki imajo čez 19 let službe in bolne žene, kakor je bil zadnjič enkrat slučaj. Za stanovanjske zadeve se naj brigajo samo za to določeni zaupniki, kateri imajo strogo nalogo, da nepristransko in pravično sodelujejo pri stanovanjskih vprašanjih. Končno je tudi že čas, da vodstvo zunanega obrata izloči vsako strankarsko vmešavanje v stanovanjske zadeve in ureja to samo z zakonitimi delavskimi predstavniki.

Celje

Taksa na plačilne listke — nova bremena za konzumente. Združenje trgovcev za mesto Celje je pod št. 482-34 z dne 6. aprila t. l. sporočilo svojim članom ta-le sklep: Uprava podpisane združenja je na svoji seji dne 5. aprila 1934 soglasno sklenila, da naj na novo uvedeno takso na računu in plačilne listke (bloke), ki stopi v veljavo dne 20. aprila 1934 (plača kupec (konzument-stranka), ki se mu naj ta taksa pri vsakokratnem plačilu priračuna. Ta sklep je obvezen za vse člane združenja. O tem Vas vljudno obveščamo v pričakovanju, da se boste tudi Vi držali tega sklepa že z ozirom na čut solidarnosti in discipline. (Konzumenti učite se! Op. ur.) Pripomniti še moramo, da je enak sklep poleg drugih trg. združenj v Dravski banovini storilo tudi Združenje trgovcev za Celje okolico, Šmarje in Gornji-grad. — Predsednik: Stermecki, l. r. Tajnik: Blažon, l. r.

Jesenice

Nad vse čudni »predlogi« nacionalističnega delavskega strokovničarskega funkcionarja. Vse zavedno in svobodoljubno delavstvo je obstrmel, ko je čitalo v torkovem »Slov. Narodu« v poročilu o skupščini sreške organizacije JNS na Jesenicah, da je podpredsednik Narodne strokovne zveze na Jesenicah g. Lavšegar »opozoril ministra« (t. j. namreč g. Ivana Mohoriča, jeseniškega poslanca), »naj dela na to, da se razpuste vse delavske strokovne organizacije in naj se na mesto njih ustanovi ena sama močna delavska strokovna organizacija za vsa država.« Nihče si ne more razlagati, kaj je vendar padlo g. Lavšegarju v glavo. Jeseničani se skoro sramujejo, da je padel tak predlog z — Jesenic. Ves svet se bojuje za svobodo in proti »izenačevalnim« poskusom fašistov, ki so bili delavstvu še vsi do zadnjega škodljivi, pa ti pride delavski zaupnik — čeprav nacionalist — in ti predlaga nekaj, o čemur je jasno, da bo delavstvu samo škodovalo. Če bi moglo italijanske ali nemške ali avstrijske izenačene strokovne organizacije pokazati doslej na en sam uspeh, bi se človek takemu predlogu vsaj ne čudil, pa tudi nikdo bi se ne čudil, če bi kaj takega predlagal zastopnik delodajalcev, ki so jim take izenačene »strokovne« organizacije edina rešitev pred borbenimi svobodnimi strokovnimi organizacijami, toda če ti pride s takim predlogom — delavski funkcionar — moraš strmeti! Mi smo prepričani, da je in bo ta zahteva delavskega »zaupnika« ostala le pobožna želja onih, ki zasledujejo gotove interese, da pa bo jeseniška Narodna strokovna zveza, ki sicer zvesto sodeluje pri skupnih borbah jeseniškega delavstva, poklicala svojega podpredsednika k odgovornosti in discipliniranosti. V hrbet si pa delavstvo od »sodelavcev« vendar ne bo pustilo streljati. — Upamo, da bo to za danes dovolj.

Zakaj ne pridete na dan s pravim vzrokom? Torkov »Slov. Narod« poroča o velikanskem nedeljskem shodu, ki je obravnaval nečuvveno izjavo tehn. ravnatelja Doštala, da on o vseh pogajanjih svojih obratnih ravnateljev z delavskimi zaupniki ničesar ne ve in da jih tudi ne prizna. Namesto, da bi »Sl. N.« to izjavo pribil in javno razkrinkal, pa skriva vzrok velikanske razburjenosti jeseniškega delavstva in prebivalstva sploh pod nadvse dvoumno in dvorezno krinko »da se kolektivna pogodba z ene strani odlašava v nedogled.« Zakaj ne pridete na dan z resnico in z dejanskim stanjem? Komu v prid zakrivate položaj, ki se ustvarja na Jesenicah? Odkod ima en tujec pravico, da 10.000 poštenih in delavoljnih ter

Akademija

Krajevni Medstrokovni odbor in delavska kulturna društva v Mariboru prirede v soboto, dne 5. maja 1934 v dvorani pivovarne »Union« akademijo

s pestrim sporedom. Začetek ob pol 20. uri. Vstopnina od 2 do 10 Din. Vstopnice se dobijo pri zaupnikih, v papirnici »Ljudske tiskarne« in v upravnistvu našega lista. Opozorjamo na to važno delavsko prireditev vse delavke in delavce, da si pravočasno nabavijo vstopnice.

Zaupniški sestanek. V nedeljo, dne 15. t. m. točno ob pol 9. uri se bo vršil zaupniški sestanek vseh zaupnikov svobodnih strokovnih in kulturnih organizacij. Dnevni red je važen! Udeležba dolžnost.

Zaupniški tečaj. Opozorjamo vse zaupnice in zaupnike kakor tudi organizirane delavke in delavce, da se bo vršila v torek, dne 17. t. m. točno ob pol 19. uri vpisovanje v tečaj, in sicer v pisarni strokovnega tajništva. — Tečaj se prične v četrtek, dne 19. t. m. ob pol 19. uri. Pridite točno!

Zanimivo predavanje. Minulo sredo se je vršilo v okviru »Svobode« predavanje o »Cerkvi in fašizmu«. Predavatelj akademik s. Dolar je žel za svoja zanimiva izvajanja obilo zasluženega priznanja. Po predavanju se je razvila debata, v katero so posegli številni poslušalci. Obisk je bil zadovoljiv.

Agilni tekstilni delavci pri Hutterju so si ustanovili lastno godbo na pihala, ki je na velikonočni ponedeljek prvič javno nastopila na veselici Hutterjevih delavcev pri

po miru hrepenečih domačinov in državljanov lahko po mili volji in nekaznovano razburja, zlasti, ko nekaj dni pozneje prizna, da je vedel o vsem?! Izjavite se vendar — da se bomo poznali!

Kaj je z vodovodom? Jesenice si rađe hvalijo kot mesto, toda zlec se čudimo, da imajo pri javnih napravah še povsem vaške navade. Tako zdaj že dva dni ne teče voda zjutraj med sedmo in osmo urc in ljudje se ne morejo niti umiti niti ne morejo skuhati zajtrka. Kajti nihče o takem zaprtju nikočar ne obvesti v naprej, voda pač ne teče — pa je. Ali bi ne bila na mestu malo večja obzirnost do konzumentov vode, saj je voda tako in tako dovolj draga. Pričakujemo v tem oziru remedure.

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo, dne 14. in 15. t. m. ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop) lepo opereto »Orlov«. V glavnih vlogah Liane Haid in S. Petrovič. Prihodnji spored »Madona, kje si?«

Hrastnik

Za delavstvo tudi letos ni bilo vstajenja. Tudi letošnji velikonočni prazniki so minuli za naše delavstvo v mrkem razpoloženju. Beda in pomanjkanje, ta dva stalna gosta v naši delavski naselbini, se tudi za praznike nista umaknila iz naših domov, ampak sta nas le še bolj spominjala na to, da je bajka vsako pripovedovanje o odrešenju človeka. Ta pomladni praznik, ki je v dobi poganstva združil cele kontinente v radostnem razpoloženju na čast vstajajoči vesni, je v temnih in vlačnih delavskih stanovanjih, ob prazni skledi in joku lačnih otrok izgubil svoj pomen. Letošnje Velikonoč smo praznovali pod težkim domom zniževanja delavskih mezd, ki ne dovoljuje delavcu, da bi si vsaj ob teh praznikih privoščil kaj boljšega. Koliko jih je med nami, ki si s težkim delom zaslužijo po 10 Din dnevno in ki so za 12 šihov trdega dela dobili neposredno pred prazniki izplačanih celih 110 Din. Ob praznikih se nam je razodela vsa velika revščina naše doline. Brezposelnosti so trkali na vrata svojih še zaposlenih sotrpinov, včasih so prišle kar cele družine, proseč kruha. Kljub pomanjkanju so ljudje delili z reveži tudi poslednje skorjice. Trpin ne zapusti trpina. V naših mislih se je znova porajala zavest, da beseda o vstajanju ni prazna, da leži uresničenje v nas samih, v naši volji, v naši odločnosti, da premagamo krivico in postavimo na njeno mesto nov človeka vredni gospodarski red, ki bo obenem podlaga novi, višji kulturi vsega človeštva. Ta naša boodnost je dosegljiva, četudi se nam postavlja po rbu katoliški kapitalistični fašizem. Tedaj bo prišlo naše odrešenje.

Javni koncert, ki sta ga priredila pevsko odseka »Svoboda« in pa godbeno društvo dne 31. marca v steklarski koloniji, je zelo zadovoljil. Zamiel je bila lepa in gre prirediteljem vsa pohvala, posebej pa še sodelujočim. Na nas poslušalcih pa je, da se jim v bodoče oddolžimo s tem, da bomo posečali vse prireditve teh društev. Želimo si še več takih koncertov.

Podružnica Delavske telovadne in kulturne zveze »Svoboda« II bo priredila dne 15. aprila t. l. ob pol 6. uri zvečer v Delavskem domu prvi prosvetni večer s pestrim sporedom: Pozdravni govor; koncertni nastop Komlančevega šramlja; nastop pevskega zbora; odmelek iz »Hlapca Jerneja«; nastop violinskega dueta; dve deklamaciji; solospjev s spremljevanjem harmonija in violine; kuplet »Pri zobozdravniku«. Ne zamudite te lepe prilike, ki se vam nudi, da lahko užijete za mal denar obilo razvedrila. Vstopnina: Din 6, 4, 2. Po končanem sporedu bode poslovilni večer rekrutov. — Družnost!

Maribor

Vogrincu v Kamnici in se je za prvi nastop precej dobro obnesla. Prireditve je posejlo več sto Hutterjevih delavcev in njihovih prijateljev, kakor tudi pevski odsek »Svobode«, le žal, da so morali radi nedostajanja prostora mnogi oditi. Priporočali bi Hutterjevim delavcem, da prihodnje mesece prirede izlete v posto naravo v večjem obsegu. Agilni godbi pa želimo mnogo uspeha.

Nova stavbišča. Takozvano Joštovo posestvo ob Vrbanovi ulici je že skoraj popolnoma zazidano. Tekom zadnjih let je v tem predelu proti Kamnici zrasio iz tal celo predmestje, s preko 50 licnimi, meščanskimi vilami. Sedaj se je pa še posestnik dr. Glančnik odločil, da parcelira tudi takozvano dr. Turnerjevo posestvo pod Kalvarijo, zapadno od Vinarske šole. Za dovoljenje parcelacije je že zaprosil.

Po neprevidnosti ustreljena. Tekstilna delavka Justina Koželj je bila v nedeljo na obisku pri upokojenem šolskem upravitelju Tušku v Bohovi, kjer so poslušali radio. Domači sin se je pri tem igral s samokresom, ki se je nenadoma sprožil in ustrelil Koželjovo v vrat, ki je po par trenutkih izdihnila.

»Prijatelj prirode« Maribor priredi v nedeljo, dne 15. aprila izlet čez Pobrežje na Hum. Odhod s Kralja Petra trga ob 6. uri zjutraj.

Vabilo na redni občni zbor Gospodarskega društva »Ljudski dom«, r. z. z. o. z. v Mariboru, ki se bo vršil dne 21. aprila t. l. ob 9. uri popoldne v zadrudnih prostorih na Ruški cesti št. 5 z dnevnim redom: 1. Odobritev računskega zaključka za 1933. 2. Sklepanje o likvidaciji. 3. Volitev likvidatorjev. — Načelstvo.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Delavski glas iz Murske Sobotice

Po nekaterih naših meščanskih listih se je še pred nedavnim mnogo pisalo o Murski Soboti in tamošnjih ramerah. Toda v glavnem je šlo za pričkanje o Židih in madžaronstvu. Židje so zadnje čase prišli zopet v modo, posebno odkar je zavladal v Nemčiji Adolf Hitler. Ni čuda, ako se zlasti pri nas toliko govori o njih, saj smo vendar edini kotiček Slovenije, ki jih ima v večjem številu in kompaktno naseljene. Tudi pri nas skušajo razni pohodovci s tem fašističnim trikom prikriti našemu delavcu in nižjim slojem vzroke bede in obrniti ljudsko nezadovoljstvo v smer, ki pride prav zlasti arijski (oziroga mongolski) konkurenci. Kadar se govori o Židih, se omenjajo samo imena Berger, Valji, Arvai itd., pozabi se pa n. pr. na onega Žida, ki služi za tovarno kljuse nekemu našemu tovarnarju perila in tovari na hrbtu ali na najhmem ročnem vozičku od petih zjutraj do desetih zvečer vse blago, ki prihaja in ki se ekspedira iz tvornice. O teži posameznih tovorov rađe ne govorimo. Gospodje računajo malo napačno. Naš delavec namreč kljub nevednosti, v kateri ga namenoma puščajo, prav dobro ve in mu je popolnoma vseeno, ali ustvarja večvrednost in bogate profite Židom ali nežidom. Izkoriščanje je povsod enako in tudi strgane suknje. Od tega pa, če bi oboževal »krščanskega« ali »domačega« kapitalista na račun židovskega, pa ne bi imel nič. Kar se pa tiče »krščanskega« postopana z delavci v neki »krščanski« in »domači« tovarni, bomo izvedeli malo ponceže.

Marsikaj se je torej pisalo o Murski Soboti, samo o razmerah med delavstvom se nikjer nič ali skoraj nič ne čuje. Človek bi kmalu mislil, da sestoji M. Sobotna samo iz Aleksandrove, Cerkvene, Lendavske in morda še kakšne ulice, da so pri nas samo židovski kapitalisti, ki našim pravičnim domačinom odjedejo kruh itd. Turpolje, Maša Kaniža, Poljska ulica, Tišinska cesta itd., to so dolge, umazane, dolgočasne in v neskončnost raztegnjene ceste z dvema parkoma ob strani in dvema vrstama lesenih umazanih bajt, kjer ne vidiš ničesar drugega kot raztrgane delavske suknje in razcapano otročad pa naših meščanov ne zanima, kvečjemu da morda morda vihajo nad umazanostjo. Seveda, včasih se tudi to izpregleda. Če so n. pr. volilni glasovi, postane tudi delavec »enakovreden« gospodi. Ampak le takrat... Nekaj drugega je pa turpoljska elektrika, ki se je pojavila ravno tik pred občinskimi volitvami. To so naši Turpoljčani dobili — po dolgi temi — ravno ob najbolj primernem času (obenem z našimi Salezijanci v Martinišču). O delavstvu se piše in govori le z največjo sranežljivostjo, kot bi se hoteli že vnaprej opravičiti, češ, saj ne mislimo resno. Tu pa tam se tudi potoži o pešanju vere med delavstvom, o propadanju morale itd. Vse to je zabeleženo z dolgimi članki o potrpežljivosti in o splošni gospodarski krizi, ki je začela ves svet, tako revne kot bogate... Omeni se tudi kak božičnica revnim otrokom, kjer kažejo naše usmiljene gospe svoja čateča srca za revnega otroka; z nekaj pari podarjenih oblek in morda še čevljev povrhu. Če tega ni, pa so vsaj bombončki. Ali pa n. pr. izreden slučaj, ko je dobilo 30 delavskih družin na račun bednostnega fonda vsaka po nekaj kilogramov moke, riža in sladkorja. Celo gospod podeljevalec je bil v poročilu imenoma naveden.

Dalje prihodnjic.

All si že dobil novega naročnika za »Delavsko politiko«, smatraj to za svojo dolžnost!

Schicht-
RADION
pere sam!

opere gospodinja v štirih desetletjih . . .

Kakor se to nekam čudno sliši, je vendar to število samo neznamen del tega, kar mora gospodinja za svojo družino oprati. Koliko ur se je morala prej sklanjati nad pralnim čebrom, če je hotela perilo zmencati in otepstil

Danes ta dan ni tega nobeni gospodinja več potreba. Saj imamo Radion. In Schichtov Radion opravi delo sam.

Tako lahko je zdaj to:

- A) zvečer se perilo namoči,
- B) drugo jutro se Schichtov Radion v mrzli vodi raztopi, v raztopini pa se potem kuha perilo vsaj 15 minut,
- C) nato se perilo izpere najpoprej v topli, potem v mrzli vodi, dokler ni voda čista... in perilo je oprano!

Brez mencanja, brez otepanja prizanesljivo in hitro kakor sneg belo perila s Schichtovim Radionom.

Ne muči se!
Uzemi SCHICHTOV
RADION

Sovjeti se nameravajo seliti. Sovjetska vlada se baje bavi z mislijo, da bi prenesla sedež vlade iz Moskve v uralsko mesto Sverdlovsk (bivši Jekaterinburg). Navajajo, da največ radi tega, ker postaja Moskva že preobljudena in je s svojimi nad tri in pol milijoni prebivalcev za Londonom in Berlinom tretje mesto v Evropi. Moskva bi ostala še nadalje kulturni in industrijski center države, a Sverdlovsk bi se s preselitvijo vlade znatno ojačil, ker ima tudi ugodno pozicijo kot mesto ležeče skoraj v sredini države.

Oto Bauer Vstaja avstrijskih delavcev njeni vzroki in posledice

Najžalostnejšo vlogo pa je igral v tej dobi kršenja ustave zvezni predsednik Miklas. Ko je bil izvoljen za predsednika republike, je pred parlamentom slovesno in po verskih običajih prisegel na ustavo. Enajst mesecev se je vsakemu obiskovalcu — tudi mnogim socialnim demokratom — z ginjenim glasom pritoževal, kako ga kot pobožnega kristjana teži vest, ker mora v kljub temu trpeti protiustavno diktaturo. Toda vsega tega bi mu ne bila treba trpeti; bila je njegova pravica in tudi dovolj moči je imel, da bi zapodil krivopriščne kršitelje ustave in znova obnovil ustavo, ki je nanjo prisegel. Toda tega ni storil, — tako dolgo ne, dokler ni prišla krvava katastrofa, s katero se je doba protiustavnosti in protizakonitosti morala končati.

Taktika napram diktaturi

Po izidu poslednjih volitev je zastopala socialna demokracija 90 odstotkov delavstva, dve tretjini dunajskega prebivalstva, presežno večino mestnega in industrijskega prebivalstva v Avstriji, 41 odstotkov celotnega avstrijskega ljudstva. In ta ogromna stranka s 600.000 člani in poldrugim milijonom volilcev je postala po 7. marcu 1933, po nastanku vladne diktature docela brez moči. Parlamenta ni bilo več. Radi uničenja tiskovne in

zborovalne svobode je bilo nemogoče samo protestirati zoper protipravne vladne odredbe. Zakonitiga sredstva za boj proti protizakoniti diktaturi ni bilo nikakega.

Diktatorske določbe so delavstvo težko prizadejale. Samo en zgled! Takoj v začetku diktature je bila z vladno odredbo kolektivna pogodba stavbinskih delavcev odpravljena, vlada pa je njihove mezde občutno znižala. Kmalu nato je bila z odredbo znižana brezposelna podpora za brezposelne stavbinske delavce, velikemu delu stavbinskih delavcev pa je bila sploh odujeta. Obenem je vlada s svojim finančnim bojem proti dunajski občini onemogočila, da bi ta občina še nadalje zidala velike stanovanjske zgradbe; ker ne zidajo v Avstriji hiš zasebniki, so dunajski stavbinski delavci uvideli, da bodo v naslednji sezoni brez dela. Obenem pa je vlada odločila, da bodo odslej opravljali vsa dela ob rekah in pri gradbah izven Dunaja »prostovoljne delavske čete«, ki so bile ustanovljene po nemškem zgledu; tako so stavbinski delavci izgubili vsako upanje, da bi dobili delo vsaj kje drugje. Nič manj kakor stavbinski delavci pa so bili prizadeti tudi drugi delavski poklici. Tako rudarji, ki so začeli po odredbi dobivati namesto štirinajstdnevne mesečno mezdo, kar je delavcem močno otežkočalo kontrolo, obenem pa je podjetnikom omogočalo, da so začeli dogovorjene mezde zniževati; prav tako pa je bilo bolezensko in nezgodno zavarovanje bistveno poslabšano. Prav tako so bile z vladnimi odredbami tudi železničarjem občutno znižane mezde; železničarji so bili obenem oropani pravice, da bi bilo njihovo zastopstvo vprašano za mnenje, vrhu tega pa se je začel nanje silni pritisk za pristop k »Do-

movinski fronti« vladnih strank; zagrozilo se jim je, da bodo odpušteni iz službe, če tega ne store. Tudi brezposelni so bili močno prizadeti; z odredbami so bile brezposelne podpore bistveno znižane, desetstičem pa sploh odvzete.

Delavci so od svoje stranke zahtevali pomoč in varstvo. Kar razumeti niso mogli, da je bila včeraj še tako močna stranka sedaj prav za prav brez moči. Zahtevali so boj zoper diktaturo.

Toda s kakšnimi sredstvi in na kakšen način naj bi se ta boj bojeval, ko zakonitih sredstev ni bilo več na razpolago?

Kakor delavci vsega sveta so tudi avstrijski delavci čutili, da je sramotno, da sta v Nemčiji mogočna socialna demokracija in velika komunistična stranka brez bojev podlegli fašizmu. Na lastnem telesu so občutili, kako zelo je ta poraz nemškega delavskega razreda, ki se je izvršil brez boja, ohrabil reakcijo v drugih deželah. Prisegli so: »Pri nas se ne sme tako zgoditi, kakor se je zgodilo v Nemčiji.« In čutili so: »Svoboda je izgubljena, če ni moč, ki bi bili pripravljeni boriti se zanjo in dati zanjo tudi življenje.« Mislili so si: »Tolpa nasilnih mož, ki stoji za njimi samo peščica naroda, se bori proti socialni demokraciji in proti nacionalnim socialistom obenem, to se pravi: proti najmanj sedemdesetim odstotkom celotnega ljudstva. Prelomila je ustavo, ki je nanjo prisegla, vsak dan tepta pravice, ki jih jamči ustava ljudstvu in posameznemu državljanu. Kot državljani imamo zato pravico, da spodimo to tolpo kršiteljev ustave in da z bojem izsilimo obnovo demokratične ustave.« Vedno večje množice delavstva so zahtevale revolucijo proti diktaturi. (Dalje prihodnjič.)

Ptuj

Ptujsko delavstvo se zbira. Vsaka nova prirediteljska delavskega kulturnega društva »Svobode« v Ptujju vnovič dokazuje, kako zelo je naše delavstvo bistro in željno dalje izobrazbe, samo treba je ubrati pravo pot do njega in resnično čutiti z njegovimi skrbmi in težavami. Letošnja mrtva zimska sezona, ko delavstvu ni bilo mogoče delovati, je neodpušljiv greh na polju ljudske prosvete. Ravno v Ptujju, kjer je bilo delavstvo tako zasluženo v rokah nemškega in nemškutarskega kapitala, je potrebna prava prosvetna politika za naše revno ljudstvo. Če bi šli sedaj na ista pota kot so jih zapustili izvožena prejšnja gospodarja Ptujja, bi ne bili v jedru prav nič drugi, kot so bili oni, čez katere v besedah grmijo novi gospodje v Ptujju, a delajo vsaj napram delavstvu, najrevnejšim slojem Slovencev, ravno isto. 60 do 70 brezposelnih ima sedaj samo mesto Ptuj, kar je najzgovornejša priča naše gornje slike. Zaposlovanje teh brezposelnih pa vzbuja novo in upravičeno ogorčenje prizadetih revežev. Drugi imajo zopet takšne mezde, da nikakor ne morejo s tem živeti. Tem razveseljivejšje je torej, da naše delavstvo sedaj teden za tednom, celo po dvakrat napolni dvorano »Svobode« pri predavanjih. Minulo soboto je bila celo polna dvorana pri koncertu, a v četrtek zopet pri predavanju s. dr. Reimana, ki je nadaljeval razlago socialnih zakonov. To pot so bili na vrsti zakon o obročnih plačilih, ki zanimajo zlasti naše kolesarje in tudi ženske (šivalni stroji), nadalje zakon o zavarovanju delavcev glede rente pri nezgodah itd. — V ponedeljek, dne 16. t. m. bo nadaljevala s predavanjem s. Milica Stupanova, a naslednji četrtek dne 20. aprila zopet dr. Reisman.

Nedeljski izlet mariborskih esperantistov z g. univ. prof. dr. Sirkom iz Ljubljane v Ptuj je kljub slabemu vremenu zadovoljivo uspel. Ogledali smo si muzej in Mitrejeve templje. Znamenitosti gradu si pa bomo ogledali prihodnjič. — G. profesor je naglašal potrebo praktične uporabe esperanta, ki mora postati živ jezik, kar se bo zgodilo, ako se bo vsak tudi vztrajno učil, kajti trenutno navdušenje nikakor ne zadostuje.

Projekte za regulacijo potoka Grajana je banska uprava rešila. Z delom se je pričelo 10. t. m. Mestni obč. svet je odločil, da bo delalo šestdeset brezposelnih v skupinah po 20 ljudi, ki se bodo menjali vsak teden. Ali bi ne šlo, da bi delali vsi in ne pretrgano. Ako človek dela samo vsak tretji teden je to vendar premalo za življenje. Ali se vam ne zdi?

Pevski koncert »Svobode« je zelo dobro uspel. Dvorana je bila polna. Največ uspeha je imel mešani zbor. Ob tej priliki sta dobila darovane lepe šopke pevovodja g. Bernard in učitelj tamburašev s. Jursič. — Dne 22. t. m. gostujejo naši pevci z istim programom v Slovenski Bistrici.

Črnomelj

Lesni delavci se organizirajo. V nedeljo se je vršilo v Črnomlju v gostilni Malerič zborovanje lesnih delavcev, katero je sklicalo Osrednje društvo lesnih delavcev in na katerem je poročal s. Bricej iz Ljubljane. Lesni delavci so se v velikem številu odzvali ter soglasno zaključili, da se ustanovi v Črnomlju podružnica organizacije les-

nih delavcev, za kar je bil takoj izvoljen pripravljalni odbor. — Ker je v Črnomlju lesna industrija zelo razvita ter so delovni in plačilni pogoji zelo neurejeni, bo imela nova podružnica lesnih delavcev obilo dela, da se uredi položaj lesnega delavstva v Črnomlju. Da bo zamogla doseči čim več uspehov, je dolžnost prav vseh lesnih delavcev iz Črnomlja in okolice in tudi onih, ki so zaposleni pri malih podjetnikih, da se organizirajo in složno nastopijo za ureditev lastnega položaja.

Črna

Ženski dan. Naša agilna podružnica Zveze delavskih žen in deklet je priredila v nedeljo, dne 8. aprila ženski dan, ki je že običajen vsakoletni praznik delavskih žena po vsem svetu. Zanimanje za to prireditev je bilo med ženskimi in moškimi svetom precejšnje, saj je smisel tega dne tako velik in globok, da ga moramo vzporediti z veličino našega največjega delavskega praznika. Delavska žena stopa na plan za svoje pravice in se zaveda, da jih bo mogla uresničiti le na strani moža v brezrazredni družbi, v kateri ne bo izkoriščevalcev in ne izkoriščanih. Zborovanje, katerega so se udeležile sodruzičice pa tudi sodruzi v lepem številu, je otvorila naša prvoboriteljica s. Repanškova, ki je potem podala besedo s. Erženu iz Maribora. S. Eržen je v enournem govoru orisal položaj delavske žene v današnji družbi, potem pa je naštel glavne zahteve našega ženskega gibanja: odpraviti je treba vsako izkoriščanje, ženi ji treba dati enake pravice kot možu, obema skupaj pa čim več državljskih svoboščin poleg možnosti neomejene umske izobrazbe. Kapitalizem, fašizem in tisti, ki oba blagoslovljajo, so največji sovražniki delavske žene i delavskega razreda sploh, njim velja bo zavedne žene in celotnega razrednega delavskega gibanja. Praktično pa mora žena vršiti boj s tem, da se organizira, agitira, kupuje v zadrugi prodajalnicah in pridobiva »ženskemu listu« in »Delavski Politiki« vedno novih naročnic in naročnikov. H koncu je tolmačil zborovalkam znano resolucijo, ki so jo doslej sprejela vsa ženska zborovanja. Na predlog predsednice s. Repanškove je bila resolucija soglasno sprejeta. Zatem pa je še s. Raušerjeva v lepih izbranih besedah bodrila žene k solidarnosti in utrditvi proletarske zavednosti med njimi. Žene so ji navdušeno pritrdjevale. S. Repanškova je imela končno besedo, se zahvalila zborovalkam za obisk, nakar je zaključila zborovanje. Shod je ženam vil nove volje in poguma za bodoče boje.

Konzumno društvo za Šoštanj in okolico r. z. z. o. z. v Šoštanju sklicuje svoj **redni letni občni zbor** za nedeljo, dne 29. aprila ob 9. uri dopoldne v dvorani Zadrugnega doma v Šoštanju.

Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo o računskem zaključku za l. 1933. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Volitev načelstva. 6. Volitev nadzorstva. 7. Sklepanje o predlogih. 8. Raznoterosti. Načelstvo.

Delavski sport

V petek, dne 13. t. m. se vrši ob 19. uri v Delavski zbornici v Mariboru **javno sporno predavanje**, ki ga bo obdržal g. dr. Planinšek. Za člane SK. Svobode je udeležba strogo obvezna.

V nedeljo, dne 15. t. m. prvenstvena **nogometna tekma SK. Svobode proti SK. Drava (Ptuj)** ob pol 11. uridopoldne. Ob 9. uri predpoldne mladina II. Svobode proti Železničarju.

Iz tajništva SK. Svoboda Maribor. Dne 29. aprila priredi klub lep izlet z avtobusom v Mursko Soboto, kjer se vrši odločilna tekma za prvake II. razreda med Svobodo in SK. Muro. Oni, ki žele prisostvovati odločilni tekmi, naj se prijavijo v klubovem tajništvu, Delavska zbornica, drugo

nadstropje, s. Selinšku ali pa istemu na svodinem igrišču vsak torek in četrtek ob 17.—19. ure.

Atentat na avstrijski brzovlak

je bil izvršen na gornjeavstrijski progi pri postaji Hörsching. Tračnice so neznani storilci odklopili. Vlak se je preuknil. Vlakovodja in kurjač sta mrtva, 15 potnikov pa težje ranjenih. Domnevajo, da so to storili nacionalni socialisti ali pa odpušteni heimverovci.

ZA SPOMLAD!

Zakaj Tivar-Obleke?

Ker so lepe, trpežne
in poceni.

Imamo lepe obleke za celo družino.

Prepričajte se o tem v
naših prodajalnicah.

TIVAR-OBLEKE

Najboljši cviček
iz Gadove paži ter pristna štajerska
vina toži
VINARNA A. BRIŠKI
Ljubljana, palača „Grafike“.

Ure za birmo
od Din 40.— naprej,
samo pri
M. Jigerjev sin